

Verslag Meesterschapsteam Klassieke Talen 2019-2020

Inleiding

In het academisch jaar 2019-2020 heeft het Meesterschapsteam Klassieke Talen een aantal personele wijzigingen te melden: Suzanne Adema (UvA), sinds 2015 trekker en sindsdien feitelijk enige lid van het Meesterschapsteam Klassieke Talen (1 fte tot augustus 2018 en daarna 0,5 fte), heeft per 1 november een andere baan aanvaard, dus haar aandeel in Meesterschap is in dit verslag beperkt tot de maanden september-oktober 2019. Na een werving- en aanstellingsperiode voor een nieuwe trekker van dit team is per 1 mei 2020 Lidewij van Gils (UvA) begonnen met een aanstelling van 0,5 fte voor Meesterschap. In de maanden mei, juni en een deel van juli/augustus heeft zij een start kunnen maken met de invulling van Meesterschap. Per 1 september 2020 wordt het team versterkt door Ronald Blankenburg (Radboud Universiteit) die ook 0,5 fte voor zijn Meesterschapstaken krijgt. De overdracht aan de nieuwe trekker van een aantal plannen en taken die eerder door Suzanne Adema werden ingevuld is soepel verlopen door middel van een aantal overdrachtsgesprekken met bijbehorende dossiers. Ook de samenwerking tussen Lidewij van Gils en Ronald Blankenburg is inmiddels opgestart. Vanwege de Covid19-crisis zijn alle vormen van samenwerking en kennismaking binnen het Meesterschapsteam van Klassieke Talen en met de collega's van Meesterschap en tot slot met partners in de wereld van de vakdidactiek Klassieke Talen helaas beperkt geweest tot online overleggen.

Onderzoeksagenda

De onderzoeksagenda van het Meesterschapsteam Klassieke Talen zal de komende jaren in elk geval aandacht besteden aan twee grote uitdagingen: (1) digitale onderwijsvormen en (2) inclusiviteit.

Het werken met digitale onderwijsvormen heeft een versnelde ontwikkeling doorgemaakt door de lange lockdownperiode als gevolg van de Covid19-crisis. Bovendien is ook het lopend schooljaar opgestart met strenge regels die leiden tot hoge absentie van docenten en leerlingen. Welke online onderwijsvormen zijn geschikt en hoe kan online lesmateriaal docenten helpen in hun onderwijs? Welke parameters (leeftijd, synchroon / asynchroon online onderwijs, formatief / summatief toetsen, gebruikt device) spelen een rol? Hoewel veel lesmateriaal een nationaal bereik heeft, overstijgen de meeste relevante parameters de landsgrenzen en wordt de huidige onzekerheid over klassikaal onderwijs in de meeste landen gedeeld. Het is dus nuttig dit onderzoek in elk geval in een internationale context te plaatsen en wellicht zelfs samen te werken met collega's in het buitenland. De onderzoeksresultaten moeten uiteraard (ook) bij de Nederlandse docenten terecht komen middels vakbladen (Lampas, VCN-bulletin) en post-academisch onderwijs.

De inclusiviteit van Klassieke Talen speelt zowel inhoudelijk (hoe inclusief is ons lesmateriaal in vo en wo?) als organisatorisch (hoe toegankelijk is de kennis van Klassieke Talen voor alle leerlingen en studenten met die belangstelling?). Het eerste punt is relatief nieuw en is onderdeel van een groter maatschappelijk debat over perspectieven op het verleden in het onderwijs. Dat debat is weer een

gevolg van emancipatoire bewegingen van achtergestelde groepen in de samenleving. Nieuwe generaties leerlingen en studenten van Klassieke Talen hebben vragen die leiden tot andere formuleringen van bekende informatie of zelfs tot nieuwe onderzoeksrichtingen. De onderzoeksschool OIKOS speelt een belangrijke rol in dit debat. Het tweede punt, de toegankelijkheid van ons vakgebied, is deels een politiek vraagstuk. Het is bekend dat er bij schooladviezen in het PO voor het VO onbewust wordt gediscrimineerd op sociale achtergrond. Er zijn enkele scholengemeenschappen waar instromen in het gymnasium nog mogelijk is in de tweede klas, maar meestal is het na de eerste klas niet meer mogelijk met Latijn en Grieks te beginnen. De universitaire opleiding Griekse en Latijnse Talen en Culturen heeft als ingangseis dat in elk geval één van de twee klassieke talen op eindexamenniveau is. Daarmee begint dus in groep 7 van het PO feitelijk een ononderbroken 'pijplijn' naar het wetenschappelijke niveau die gebaseerd is op een (onbewust) bevooroordeelde selectie in groep 7. Dat is een gemiste kans voor leerlingen en de toekomst van ons vak.

De twee genoemde grotere thema's van digitaal onderwijs en inclusiviteit zijn in mei/juni 2020 besproken in relevante gremia (vakdidactici Klassieke Talen, Vereniging Classici Nederland, Nederlands Klassiek Verbond, OIKOS) en zullen leiden tot onderzoeksactiviteiten (conferenties, nieuw lesmateriaal, onderzoek van nieuw lesmateriaal, nieuwe visies). Daarnaast is er ruimte voor promotieonderzoek naar andere aspecten van de Didactiek van de Klassieke Talen, bijvoorbeeld vakoverstijgend onderwijs op het gymnasium of de didactiek van Griekse en Latijnse Taalverwerving in vo en wo. Onderzoeksgebonden onderwijs is ook een groter thema in de Geesteswetenschappen, waar we ons binnen Meesterschap bij voorkeur in samenwerking met andere vakgebieden op zullen blijven richten. In dat verband past het explicieter maken van onderzoeksmethodologieën voor het vo (PWS) en het wo.

Ondernomen activiteiten

In het kader van de discussie over de Inklusiviteit van de Klassieke Talen heeft Lidewij van Gils een aantal stappen gezet die moeten uitmonden in een online conferentie in januari/februari 2021. Concreet waren die stappen: dit thema verkennen in overleg met vakdidactici Klassieke Talen, met wo-collega's in OIKOS, met het Platform VO-WO van de Vereniging Classici Nederland, met de voorzitters van de VCN en het NKV en met internationale collega's tijdens en na afloop van een online conferentie Teaching Classics in the Digital Age (juni 2020). Meer informatie over de conferentie van januari/februari 2021 zal verschijnen op de pagina van het Vakdidactisch Platform van OIKOS: <https://www.ru.nl/oikos/research-groups/oikos-platform-learning-instruction/>

In het kader van het thema Digitale onderwijsvormen en -methodes heeft Lidewij van Gils meegewerkt aan een online commentaar op het eindexamenpensum Latijn van 2021 (Cicero's Pro Sexto Roscio Amerino). In de zomer van 2020 is de website (www.cicero gaat verder.nl) afgerond, zodat leerlingen en docenten ook online toegang hebben tot wetenschappelijk verantwoord materiaal (taalaantekeningen, een literaire vertaling, retorische, juridische en historische context) met aandacht voor het instapniveau van de doelgroep (eind gymnasium). De site is ook bedoeld voor een grotere doelgroep van oudgymnasiasten die Latijnse teksten willen blijven lezen met

daarbij de informatie die het lezen van die teksten de moeite waard maakt. In 2020-2021 zal worden onderzocht of en hoe dit type in de lespraktijk of bij individuele studie is gebruikt.

Het online platform voor vernieuwend lesmateriaal www.quamlibet.nl is in de zomer van 2020 door Lidewij van Gils overgenomen van Suzanne Adema. Er zijn het afgelopen jaar nieuwe lessen toegevoegd over de voordracht van verzen (Verzen tot leven lezen) door Kristien Hulstaert (maart 2020) en over Oorlogsherdenking in de Oudheid en nu door Bettina Reitz-Joosse (mei 2020). Ook komt er binnenkort een serie over Grafmonumenten door Jet van Gelder (oktober 2020).

Publicaties;

Adema, S.M. et al. (2019) *Selfie met Sappho. Een nieuwe curriculum voor de vakken LTC en GTC.*

Adema, S.M. (ed.) *Quamlibet.nl*

Hulstaert, K. (2020) *Verzen tot leven lezen.*

<https://www.quamlibet.nl/lessenreeksen/verzen-tot-leven-lezen/>

Reitz-Joosse, B. (2020) Oorlogsherdenking.

<https://www.quamlibet.nl/lessenreeksen/oorlogsherdenking/>

Gils, L.W. van (ed.) *Quamlibet.nl*

Gelder, J. van (forthc.) *Grafmonumenten.*

Gils, L.W. van, C. Pieper, J. Soerink, O. Tellegen, R. van der Wal (eds) *Cicerogaatverder.nl*

<https://cicerogaatverder.nl/>

Gils, L.W. van (2020) *Thema Amicitia.* <https://cicerogaatverder.nl/themas/amicitia/>

Gils, L.W. van (2020) *Thema Logos- Ethos – Pathos.*

<https://cicerogaatverder.nl/themas/logos-ethos-pathos/>

Begeleiding promotieprojecten;

Afgerond in 2019-2020:

Luger, S. (febr. 2020) *Lost in Latin Translation.* Co-promotor: Suzanne Adema

Nog lopende trajecten in 2020:

Bartelds, Daniel (Leiden, co-promotor Suzanne Adema)

Laan, Lusie (VU, co-promotor Suzanne Adema)

Nieuwe aanvragen in 2020:

Lidewij van Gils is betrokken bij enkele aanvragen van nieuwe promotietrajecten (lerarenbeurzen).

Een blik op de toekomst

Op 1 september is Ronald Blankenburg (Radboud Universiteit) aan het Meesterschapsteam Klassieken toegevoegd. Samen met Lidewij van Gils bereiden ze een project voor waarbij studenten lesmateriaal over GLTC ontwikkelen en gebruiken in het PO. Dit project past in de grotere doelstelling de inclusiviteit van ons vakgebied te vergroten. We hebben een eerste overleg met

Evelien Bracke (Universiteit Gent) gehad, omdat zij aan de Universiteit in Swansea en in Gent vergelijkbare projecten heeft opgezet.

Samen met Gerry Wakker (Universiteit Groningen) en Miko Flohr (Universiteit Leiden) bereidt Lidewij een online conferentie voor over Inclusive Classics.

Met de vakdidactici Klassieke Talen (Kokkie van Oeveren, VU; Suzanne Luger, UvA; Paul van Uum, RU; Marijne de Ferrante, UL; Dynke van Wijk, RUG) zal worden gewerkt aan een Handboek Vakdidactiek. Dit zal een meerjarenproject zijn vanwege de geringe onderzoekstijd van de vakdidactici, maar het biedt ook tijdens de totstandkoming een goede basis voor samenwerking en discussie binnen het vakgebied.

In februari 2021 zal Lidewij van Gils samen met Christoph Pieper (UL) deelnemen aan een Internationale Conferentie over de online didactiek van Cicero (Vercelli, Italië).

Docenten in het vo en wo worden aangemoedigd vernieuwend lesmateriaal over de Klassieke Talen en Culturen aan te bieden voor Quamlibet.nl, waar het na een redactieronde kan worden gepubliceerd.

De voortgang van curriculum.nu wordt o.a. via het Platform VO-WO actief gevolgd en waar nodig kunnen Lidewij van Gils en/of Ronald Blankenburg deelnemen aan een commissie of volgteam.

In Nijmegen ontwikkelt en coördineert Ronald Blankenburg de Tweejarige Educatieve Master Klassieke Talen.

Om het docententekort te verkleinen onderzoekt Lidewij van Gils samen met Rutger Allan (VU) de mogelijkheid om de zijinstroomcursus voor bekwaamheid in de Klassieke Talen, *Scholae* genaamd, in samenwerking met de opleidingen GLTC in Nederland weer te laten opstarten. Ook wordt samen met Alfa4all een subsidie aangevraagd waarbij een aantal modules van de BA GLTC geschikt gemaakt worden voor laagdrempelig afstandsonderwijs.

Communicatiekanalen van het Meesterschapsteam Klassieke Talen zijn de websites van vakdidactiek.w.u.nl, quamlibet.nl en klassieken.nu, de twitteraccounts van Meesterschap en quamlibet, een nieuwsbrief voor volgers van quamlibet.nl en het VCN-bulletin, Lampas (Nederlands vakblad classici), Hermeneus (blad voor leden van het Nederlands Klassiek Verbond) en Prora (Vlaams vakblad classici).